

Sygn. akt IV CSK 153/17

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 23 maja 2018 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Wojciech Katner (przewodniczący, sprawozdawca)
SSN Agnieszka Piotrowska
SSN Katarzyna Tyczka-Rote

w sprawie z powództwa E. Ż. i K. Ż.
przeciwko Bankowi (...) Spółce Akcyjnej z siedzibą w W.
o pozbawienie wykonalności tytułu wykonawczego,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej
w dniu 23 maja 2018 r.,
skargi kasacyjnej powodów
od wyroku Sądu Okręgowego w G.
z dnia 17 października 2016 r., sygn. akt III Ca (...),

1) oddała skargę kasacyjną

2) nie obciąża powodów kosztami postępowania kasacyjnego.

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 17 października 2016 r. Sąd Okręgowy w G. oddalił apelację powodów E. Ż. i K. Ż. od wyroku Sądu Rejonowego w W. z dnia 5 stycznia 2016 r. w sprawie przeciwko Bankowi (...) S.A. z siedzibą w W. o pozbawienie wykonalności tytułu wykonawczego, na podstawie którego jest prowadzona

egzekucja przeciw powodom, będąca wynikiem zawartej umowy kredytowej i wskutek braku spłaty kredytu - wystawienia bankowego tytułu egzekucyjnego.

Rozstrzygnięcie Sądu pierwszej instancji zapadło po ustaleniu, że powodowie w lipcu 2003 r. zawarli z bankiem, będącym poprzednikiem prawnym pozwanego umowę kredytu hipotecznego we frankach szwajcarskich (CHF) na zakup oraz remont nieruchomości. Ze względu na brak spłat rat kredytowych wierzyciel wypowiedział umowę kredytu, ale już po rozwiązaniu tej umowy Bank przystał na wniosek powodów i w grudniu 2009 r. zawarł z nimi „Porozumienie”, w którym dłużnicy uznali swój dług, zgodzili się na jego oprocentowanie i złożyli oświadczenie o poddaniu się egzekucji. Powodowie nie wywiązali się z obowiązków wynikających z Porozumienia, więc z końcem kwietnia 2010 r. Bank wystawił bankowy tytuł egzekucyjny i w maju 2010 r. nadana została temu tytułowi sądowa klauzula wykonalności z ograniczeniem egzekucji do kwoty 122 000 CHF. Porozumienie zostało przez Bank wypowiedziane, a przez następny okres między stronami trwała korespondencja, która nie przyniosła rezultatu, którym miałoby być ustalenie, że postępowanie egzekucyjne przeciwko powodom jest prowadzone nieprawidłowo.

Według Sądu pierwszej instancji powództwo było zatem niezasadne i należało je oddalić, nie przyjmując argumentacji powodów, że wypowiedzenie umowy kredytu bankowego skutkowało niemożliwością wystawienia przeciw nim bankowego tytułu egzekucyjnego.

W wyniku rozpoznania apelacji powodów Sąd Okręgowy uznał za prawidłowe ustalenia faktyczne, ocenę dowodów i kwalifikację prawną orzeczenia Sądu pierwszo - instancyjnego. Potwierdził także, uwzględniając wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 14 kwietnia 2015 r. w sprawie P 45/12, skuteczność po 1 sierpnia 2016 r. bankowego tytułu egzekucyjnego wystawionego przez wierzyciela w rozpoznawanej sprawie i opatrzonego sądową klauzulą wykonalności. W sprawie tej nie zachodziły zatem przesłanki wskazane w art. 840 k.p.c. uzasadniające pozbawienie tytułu wykonawczego wykonalności, więc powództwo było bezzasadne.

W skardze kasacyjnej powodowie zarzucili Sądowi Okręgowemu naruszenie zaskarżonym wyrokiem przepisów prawa materialnego, tj. art. 65 § 2 k.c. w związku z treścią oświadczenia powodów o poddaniu się egzekucji przez błędną wykładnię tego oświadczenia; art. 65 § 2 w związku z art. 61 k.c. *a contrario* i treścią zawartego między stronami Porozumienia w sprawie spłaty zadłużenia przez błędną wykładnię tego Porozumienia; art. 65 § 2 k.c. w związku z art. 97 ust. 1 Prawa bankowego i treścią wydanego bankowego tytułu egzekucyjnego; art. 97 ust. 1 w związku z art. 5 i 6 Prawa bankowego przez uznanie prawidłowości bankowego tytułu egzekucyjnego; art. 385¹ k.c. przez jego niezastosowanie i nie stwierdzenie, że postanowienia umowy kredytu bankowego, przewidujące spłatę kredytu w złotych według kursu ustalanego jednostronnie przez Bank, stosownie do jego tabeli kursowej są niedozwolonymi postanowieniami umownymi; art. 357¹ k.c. przez jego niezastosowanie. Naruszenie przepisów postępowania dotyczy art. 233 § 1 w związku z art. 245 k.p.c. przez błędną wykładnię dokumentów, takich jak bankowy tytuł egzekucyjny, wymienione Porozumienie i oświadczenie powodów o poddaniu się egzekucji. Skarżący wniesli o uchylenie w całości zaskarżonego wyroku Sądu drugiej instancji oraz wyroku Sądu pierwszej instancji i orzeczenie co do istoty sprawy zgodnie z pozwem oraz zasądzenie kosztów postępowania, ewentualnie po uchyleniu wyroku Sądu drugiej instancji przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania wraz z rozstrzygnięciem o kosztach postępowania. W odpowiedzi na skargę kasacyjną pozwany wniósł o jej oddalenie i zasądzenie kosztów postępowania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Rozpoznawana sprawa należy do licznej grupy tych spraw, w których dłużnicy z tytułu zawarcia umów kredytowych opiekujących na franki szwajcarskie, różnymi sposobami starają się uchylić od obowiązku spłaty pobranych należności kredytowych, uważając się, i to subiektywnie słusznie, za pokrzywdzonych wskutek dotkliwej dla nich niekorzystnej zmiany wartości franka w stosunku do polskiego złotego i innych walut. W tej sprawie niezadowolenie to stało się przyczyną dla skarżących powodów do nie spłacania rat kredytowych, a swoistym pretekstem do tego było wypowiedzenie umowy kredytowej przez bank ze względu na brak spłat. Był to bardzo wątpliwy sposób obrony, gdyż powodowie uczynili z kwestii

wypowiedzenia umowy kredytu podstawę do kwestionowania wszelkich czynności banku zmierzających do wyegzekwowania długu. Dotyczyło to nawet kilkakrotnej zgody banku-wierzyciela na spełnienie oczekiwań dłużników w wyniku składanych przez nich próśb i wniosków o zrozumienie ich sytuacji finansowej i prolongowanie im zapłaty.

Z podejmowanych zobowiązań się jednak nie wywiązywali i na podstawie ustaleń w sprawie można nawet mieć wrażenie, że nie mieli zamiaru się wywiązywać, skoro nie spłacali wziętego kredytu w ogóle od początku. Nie można w tej sytuacji podzielić zarzutów zawartych w skardze, związanych z błędną i sprzeczną z zasadami logiki wykładnią w tym zakresie art. 233 w związku z art. 245 k.p.c. Chodzi w szczególności o zaprzeczanie ważności i skutków prawnych zawartego porozumienia z pozwanym bankiem, o które zabiegali po to, aby łatwiej mogli spłacić zadłużenie. Następnie kwestionowali wystawienie bankowego tytułu egzekucyjnego (BTE), na co w porozumieniu powodowie sami wyrazili zgodę. Nie można więc przyznać im racji odnośnie do naruszenia w tych kwestiach art. 65 § 2 k.c., także w związku z art. 61 k.c. (w zakresie braku zgody na cofnięcie oświadczenia o wypowiedzeniu umowy) i art. 97 ust. 1 prawa bankowego (odnośnie do twierdzenia, że zawarte porozumienie nie jest czynnością bankową).

Powodowie wprawdzie nie kwestionują, że są dłużnikami zobowiązanymi do zapłaty należności kredytowych, ale na tym kończy się ich wola świadczenia. Gdyby spłacali kredyt w kwotach, wynikających z przeliczenia frankowego należności na złote, na dzień zawarcia umowy, a więc z ominięciem niekorzystnych dla nich różnic kursowych, które okazały się drastyczne, to można by mówić o ich dobrej woli i zamiarze spłacania kredytu według umowy, a nie o próbie wykorzystania sytuacji i nie spłacania go w ogóle. Dodać należy, co nie jest bez znaczenia w okolicznościach rozpatrywanej sprawy, że powodowie już w jakiś czas po otrzymaniu kredytu utracili uprzednie dochody ze względu na zwolnienie ich obojga z pracy, chorobę jednego z nich i wykazywanie dochodu na cztery osoby w wysokości 1496 złotych miesięcznie. Jednak wyjściem z trudnej sytuacji nie może być dowodzenie pozbawione perspektyw, że kredytodawcy nic się w takim razie nie należy.

Skarżący nie dostrzegają w niniejszej sprawie, że dotyczy ona powództwa przeciwegzekucyjnego, a nie jest sprawą o zasądzenie świadczenia z umowy kredytu bankowego. Na podstawie art. 840 § 1 pkt 1 k.p.c. dłużnik może w drodze powództwa żądać pozbawienia tytułu wykonawczego wykonalności w całości, w części albo jego ograniczenia, jeżeli przeczy zdarzeniom, na których zostało oparte nadanie klauzuli wykonalności, w szczególności gdy podważa występowanie obowiązku stwierdzonego tytułem egzekucyjnym, niebędącym orzeczeniem sądu. W rozpoznawanej sprawie należało wykazać spełnienie przesłanek określonych w art. 840 § 1 pkt 1 k.p.c., o braku których w postaci zarzucanego przez powodów całkowicie nieprawidłowego tytułu wykonawczego wypowiedział się w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku Sąd Okręgowy.

Odnosząc się do nich, podstawową kwestią na etapie powództwa przeciwegzekucyjnego była ocena prawna porozumienia zawartego przez strony. Powodowie przeczą ważności tego porozumienia jako zawartego w związku z umową kredytu, gdyż nastąpiło ono już po wypowiedzeniu tej umowy przez pozwaną Bank. Nie chcą jednak zauważyć, że wypowiedzenie umowy kredytowej nie zmieniło obowiązku powodów do zwrotu kwoty kredytu wraz z towarzyszącymi temu świadczeniami ubocznymi. Porozumienie miało na celu ustalenie sposobu spłaty należności, a podstawa tej spłaty wynikająca z wykonanej przez Bank umowy kredytowej nie przestała istnieć (*causa solvendi*). Wbrew twierdzeniom powodów Sąd Okręgowy wyjaśnił tę kwestię przekonująco w zaskarżonym wyroku, a zarzuty skargi dotyczące tego są powtórzeniem zarzutów apelacji. Prawdłowo też zostało wykazane w zaskarżonym wyroku, że ze względu na istotę porozumienia, podpisanego przez obie strony i wynikającego z prośb powodów do pozwanego Banku o przedstawienie propozycji takiego dokonywania spłat kredytu przez powodów, aby byli oni w stanie finansowo temu podołać, na co się zgodzili według propozycji Banku, porozumienie to było oczywiście czynnością bankową. Porozumienie, to nic innego jak kolejna umowa między stronami, ale dotycząca tylko spłacania należności bankowych. Zgodnie z przepisami prawa bankowego jest rutynowym określeniem należnych spłat przez dłużnika z tytułu uzyskanego kredytu. Mieści się zatem wśród czynności bankowych, określonych w szczególności w art. 5 prawa bankowego.

Z kolei, nieważności porozumienia nie powoduje wcześniejsze od niego wypowiedzenie przez Bank umowy kredytu, które jedynie stawia w stan wymagalności świadczenie kredytobiorcy względem Banku. Wszelkie czynności związane z wykonaniem tego porozumienia, włącznie z bankowym tytułem egzekucyjnym, możliwym jeszcze do wystawienia przez Bank w czasie, którego dotyczy stanowi realizację przez pozwanego jego uprawnień jako wierzyciela, do którego stosują się również ogólne zasady prawa zobowiązań. Z poczynionych wywodów wynika, że w sprawie nie zostały spełnione przesłanki powództwa przeciwegzekucyjnego, określone w art. 840 k.p.c., a podnoszone przez powodów.

Mając to na uwadze należało na podstawie art. 398¹⁴ k.p.c. orzec jak w sentencji, rozstrzygając o kosztach postępowania na podstawie art. 102 w związku z art. 391 § 2 i art. 398²¹ k.p.c., uznając występowanie w sprawie szczególnych okoliczności po stronie powodów, uzasadniających nie obciążanie ich na rzecz strony pozwanej tymi kosztami.